

Journal of Education Studies

Volume 27
Issue 3 March-June 1999

Article 13

March 1999

เวทีวิชาการ

พิมพ์ฉัตร เตชะคุปต์

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal>

Part of the [Education Commons](#)

Recommended Citation

เตชะคุปต์, พิมพ์ฉัตร (1999) "เวทีวิชาการ," *Journal of Education Studies*: Vol. 27: Iss. 3, Article 13.
Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal/vol27/iss3/13>

This Article is brought to you for free and open access by Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Journal of Education Studies by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

เวทีวิชาการ

นวัตกรรมทางการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้จัดประชุมวิชาการเรื่อง *โรงเรียนสาธิตจุฬาฯ กับการจัดการศึกษาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน* เนื่องในโอกาสฉลองครบรอบ ๕๐ ปี โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในวันศุกร์ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๑ ในวันนี้ได้มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการให้กับผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน ๙ เรื่อง มีจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมเรื่องละ ๕๐-๑๐๐ คน รวมผู้เข้าประชุมทั้งหมดประมาณ ๖๐๐ คน เรื่องที่นำเสนอล้วนเป็นนวัตกรรมทางการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้แก่

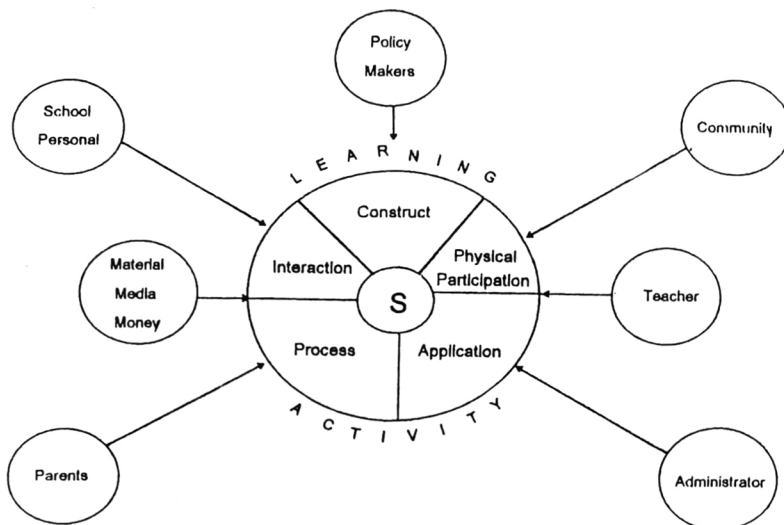
๑. STORYLINE METHOD	โดย	ดร. อรทัย มุลคำ
๒. สิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	โดย	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช และคณะ
๓. การพัฒนาการคิด	โดย	ดร.ศรินทร์ วิทยะสิรินันท์
๔. การจัดการเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง: โมเดล CIPPA	โดย	รองศาสตราจารย์ ดร.ทีศนา แชมมณี
๕. การประเมินเพื่อการเลือกสรร (ASSESSMENT CENTER)	โดย	รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี
๖. TEACHING AND LEARNING ENGLISH FOR COMMUNICATION	โดย	อาจารย์ พ.ต.ราเชน มีศรี
๗. กรอบแนวคิดพื้นฐานการศึกษา "ปราชญ์ชาวบ้าน"	โดย	ดร.อมรวิชัย นาครทรรพ และ วิชุนา ปาณปุลณัง
๘. ความงามในการเฝ้ามอง	โดย	อนุพันธ์ุ พฤกษ์พันธ์จี
๙. การใช้ INTERNET	โดย	ดร.วิชุดา รัตนเพียร

ในวารสารฉบับนี้ขอเสนอนวัตกรรม ๒ เรื่อง คือ

๑. การจัดการเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง : โมเดล CIPPA โดย รองศาสตราจารย์ ดร.ทีศนา แชมมณี ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๒. สิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช และคณะ ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๑. การจัดการเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยใช้โมเดล CIPPA

แนวคิดการจัดการเรียนการสอนแบบนักเรียนเป็นศูนย์กลาง
โดยใช้ แบบจำลองชิปปา (CIPPA MODEL)
ของ ทิศนา ขัมมณี

การจัดการเรียนการสอนแบบยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยใช้โมเดล CIPPA สามารถช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา สังคมและอารมณ์

C มาจากคำว่า Construct ซึ่งหมายถึงการสร้างความรู้ตามแนวคิดของ Constructivism กล่าวคือ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสสร้างความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะ ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อตนเอง การที่ผู้เรียนมีโอกาสได้สร้างความรู้ด้วยตนเองนี้เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสติปัญญา

I มาจากคำว่า Interaction ซึ่งหมายถึงการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคล และแหล่งความรู้ที่หลากหลาย ซึ่งจะช่วยผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสังคม

P มาจากคำว่า Physical Participation ซึ่งหมายถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ทางกาย คือ ผู้เรียนมีโอกาสได้เคลื่อนไหวร่างกายโดยการทำกิจกรรมในลักษณะต่าง ๆ

P มาจากคำว่า Process Learning หมายถึงการเรียนรู้กระบวนการต่าง ๆ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการต่าง ๆ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น กระบวนการแสวงหาความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการกลุ่ม กระบวนการพัฒนาตนเอง เป็นต้น การเรียนรู้กระบวนการเป็นสิ่งสำคัญเช่นเดียวกับการเรียนรู้เนื้อหาสาระต่าง ๆ การเรียนรู้ทางด้านกระบวนการเป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางด้านสติปัญญาอีกทางหนึ่ง

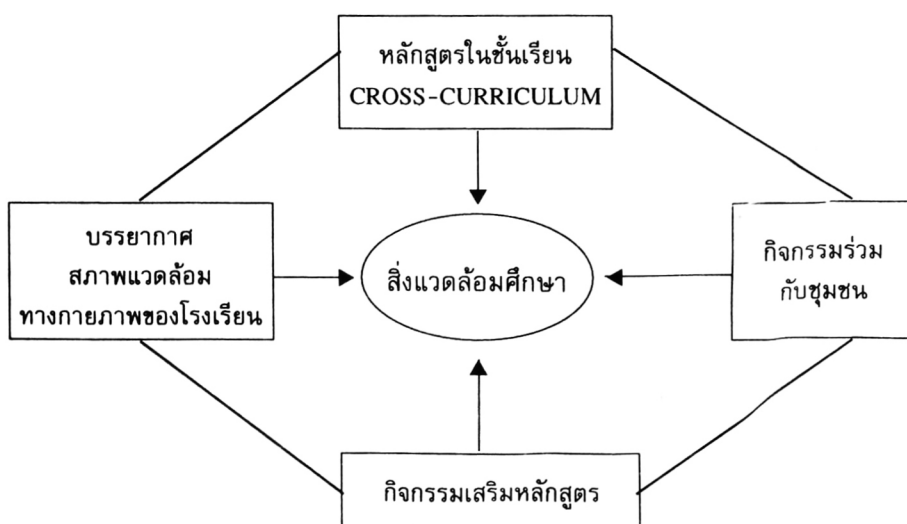
A มาจากคำว่า Application หมายถึงการนำความรู้ที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการเรียน และช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เพิ่มเติมขึ้นเรื่อยๆ กิจกรรมการเรียนรู้ที่มีแต่เพียงการสอนเนื้อหาสาระให้ผู้เรียนเข้าใจ โดยขาดกิจกรรมการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้จะทำให้ผู้เรียนขาดการเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ ซึ่งจะทำให้การเรียนรู้ไม่เกิดประโยชน์เท่าที่ควร การจัดกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้นี้เท่ากับเป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ด้านใดด้านหนึ่งหรือหลาย ๆ ด้าน แล้วแต่ลักษณะของสาระและกิจกรรมที่จัด

๒. สิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ในการประชุมปฏิบัติการเรื่อง สิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน นี้ นอกจากจะกล่าวถึงหลัก ๑๒ ประการของสิ่งแวดล้อมศึกษา หลัก ๙ ประการของสังคมที่ยั่งยืน จุดมุ่งหมายของสิ่งแวดล้อมศึกษาแล้ว ยังได้เน้นประเด็นสำคัญเรื่อง โรงเรียนกับการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาไว้ดังนี้

โรงเรียนกับการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา

โรงเรียนเป็นสถาบันสำคัญในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่นักเรียน ให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง และสามารถเชื่อมโยงหลักสูตรในโรงเรียนเข้ากับสถานการณ์ในโลกปัจจุบันได้ การเรียนรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมควรเป็นการเรียนรู้โดยเน้นประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการตัดสินใจ โดยมุ่งให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่เห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อม ดังนั้นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สิ่งแวดล้อมควรจะเป็นระบบที่เรียกว่า "WHOLE-SCHOOL APPROACH" คือ การจัดระบบทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นการบริหารจัดการในโรงเรียน การดำเนินงาน และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพเพื่อการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ดังแผนภูมิต่อไปนี้

WHOLE-SCHOOL APPROACH มีลักษณะดังนี้

๑. หลักสูตรในโรงเรียนมีลักษณะเป็น CROSS-CURRICULUM คือทุกวิชาต้องบูรณาการแนวคิดสิ่งแวดล้อมศึกษาในเนื้อหาวิชานั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็นสังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ศิลปะ คณิตศาสตร์ สุขศึกษา หรือพลศึกษา เช่น สอนเรื่องการใช้ทรัพยากรในวิชาสังคมศึกษา แต่งเรียงความเรื่องการอนุรักษ์ ต้นไม้ ลำธารในวิชาภาษาไทย หรือวาดภาพความงามของใต้ทะเลไทยในวิชาศิลปะ เป็นต้น นอกจากนี้กระบวนการเรียนการสอนควรเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางจึงควรจัดกิจกรรมที่เน้นประสบการณ์ให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง เช่น จัดกิจกรรมกลุ่ม บทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง กรณีศึกษา การสอนแบบโครงการ การแก้ปัญหา การสอนแบบสืบสอบ เป็นต้น การบูรณาการสิ่งแวดล้อมศึกษาในทุกวิชาที่ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ทั้งเนื้อหา ทักษะที่สำคัญในการเรียนรู้และพัฒนาจิตสำนึกไปพร้อมกัน

๒. กิจกรรมเสริมหลักสูตร มีการจัดชมรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมความตระหนักหรือจิตสำนึก เช่น การจัดประกวดคำขวัญ วาดภาพ ทัศนศึกษา หรือมีกิจกรรมพิเศษเนื่องในวันสิ่งแวดล้อมไทย วันสิ่งแวดล้อมโลก จัดค่ายศึกษาธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

๓. บรรยากาศและสภาพแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียน สิ่งนี้จะเป็นปัจจัยที่สะท้อนให้เห็นว่าโรงเรียนมีการดำเนินงานที่เน้นเรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษา เช่น ใช้ประเด็นสิ่งแวดล้อมเป็นหัวข้อสำคัญในการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน จัดป้ายนิเทศเรื่องสิ่งแวดล้อม การประหยัดพลังงานต่าง ๆ ในโรงเรียน ติดโปสเตอร์ที่เน้นเรื่องสิ่งแวดล้อม การลดปริมาณขยะ การจัดองค์กรในโรงเรียนที่เป็นเรื่องประชาธิปไตย ความร่วมมือ การมีส่วนร่วม ความเสมอภาค และการแข่งขัน เป็นต้น

๔. กิจกรรมร่วมกับชุมชน มีการจัดโครงการสิ่งแวดล้อมร่วมกับชุมชน เช่น การดูแลรักษาแม่น้ำลำคลอง ถนนหรือสวนสาธารณะ อนุรักษ์เพื่อรักษาสภาพแวดล้อม ร่วมมือแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดในชุมชน เป็นต้น กิจกรรมร่วมกับชุมชนนี้เป็นการนำโรงเรียนเข้าสู่ชุมชน ผู้เรียนได้มีโอกาสขยายมิติในการเรียนรู้ และเป็นการเตรียมตัวเป็นพลเมืองที่ดี เป็น ECO-CITIZEN ด้วย

รวบรวมโดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์

ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวิชาการและวิจัย